

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING

PRAKTIJKGERICHT LEZEN 2

Inleiding	1
Doelgroep	2
Leerdoelenoverzicht Lesdoelen nog	2
De leerdoelen toegelicht	5
Leerdoel A: Informatieborden onderwerp	5
Leerdoel B: Informatie in het ziekenhuis	7
Leerdoel C: Weer en reisplanner	7
Leerdoel D: Handleiding	7
Leerdoel E: Recepten	7
Leerdoel F: Etiketten en bijsluiters van medicijnen	7
Leerdoel G: Etiket en verpakking	7
Leerdoel H: De persoonlijke brief	7
Leerdoel I: De zakelijke brief	7
Leerdoel J: Formulieren	8
Leerdoel K: Roosters en tabellen	8
Leerdoel L: Grafieken	8
Leerdoel M: Plattegrond en kaart	8
Leerdoel N: Huis-aan-huisblad en advertenties	8
Leerdoel O: De krant lezen	8
Achtergrondinformatie	8

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels en Duits adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan teruggrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

Numo Praktijkgericht Lezen 2 is het vervolg op Numo Praktijkgericht Lezen 1. Beide programma's zijn gericht op het aanleren van die vaardigheden die nodig zijn informatie van alledag te begrijpen. Het verschil met het eerste programma is vooral dat Praktijkgericht lezen 2 uitgaat van een hoger leesniveau van de leerling (ongeveer 1F).

Het programma is bedoeld voor leerlingen in het vmbo-kbl en vmbo-gl, in mbo-2 en 3, deelnemers aan WSW-projecten en voor deelnemers in de basiseducatie en NT2 in de volwasseneneducatie. Ook wat de meer gevorderde lezers in het Praktijkonderwijs kunnen het programma gebruiken.

Praktijkgericht Lezen 2 is gemaakt, omdat we het van belang vinden dat ook wat lager geletterde (jong)volwassenen vaardigheden en strategieën kunnen inzetten, die nodig zijn om schriftelijke informatie te begrijpen en die te kunnen toepassen in hun dagelijks leven.

Ook al is het lezen, en met name het goed begrijpen van teksten voor deze leerlingen meestal niet eenvoudig, het goed interpreteren van illustraties, beelden en tekstkenmerken helpt hen om informatie op straat, in winkels of op het werk beter te begrijpen en toe te passen.

Behalve een wat hoger leesniveau hoeven leerlingen geen specifieke voorkennis te hebben voor het werken met dit programma. Enige ervaring in het werken met de muis (aanwijzen, klikken, afrollen, slepen) is wel gewenst. Ontbreekt deze ervaring, dan is een korte instructie gewenst.

Leerdoelenoverzicht

Leerdoel	Oefening	Type/opgaven	Lesdoel: Ik kan ...
Sprongtoetsen	1 Leerdoel A t/m E 2 Leerdoel F t/m J 3 Leerdoel K t/m O 4 Leerdoel A t/m O	Meerkeuze/20 Meerkeuze/20 Meerkeuze/20 Meerkeuze/45	
A informatiebord	1 Informatieborden onderweg 1	Meerkeuze/8	de belangrijke informatie halen uit een informatiebord.
	2 Informatieborden onderweg 2	Meerkeuze/10	de belangrijke informatie halen uit een informatiebord.
	3 Informatieborden	Meerkeuze/12	de belangrijke informatie halen uit een informatiebord.
B informatie in ziekenhuis	1 Wegwijzer in het ziekenhuis	Meerkeuze/13	de wegwijzer in een ziekenhuis lezen.
	2 Afdelingen in het ziekenhuis	Koppels/10	een ziekenhuisafdeling koppelen aan wat ze daar doen.
	3 Borden in het ziekenhuis 1	Meerkeuze/10	de borden in een ziekenhuis lezen.
	4 Borden in het ziekenhuis 2	Meerkeuze/10	de borden in een ziekenhuis lezen.
	5 Informatie in het ziekenhuis	Meerkeuze/12	de borden in een ziekenhuis lezen.
C weer en reisplanner	1 Het weer per week	Meerkeuze/10	het weerbericht lezen.
	2 Bijzondere weerkaarten	Meerkeuze/12	bijzondere weerkaarten lezen.
	3 Woorden van het weer	Koppelpuzzel/10	woorden van het weer koppelen aan hun betekenis.
	4 Reisplanner NS	Meerkeuze/8	een reisplanner begrijpen.
	5 Weer en reisplanner	Meerkeuze/16	weerkaarten en reisplanners lezen.
D handleiding	1 Handleidingen lezen	Meerkeuze/10	op de volgorde letten in een handleiding.
	2 Vloeibare boter	Plaats woord/12	de juiste ontbrekende woorden invullen in een recept.
	3 Champignons kweken	Meerkeuze/11	een handleiding begrijpen.
	4 Vuurwerk afsteken	Plaats woord/19	de juiste ontbrekende woorden invullen in een veiligheidsvoorschrift.
	5 Handleidingen	Meerkeuze/12	vragen over verschillende soorten handleidingen beantwoorden.
E recept	1 Tiramisu maken	Meerkeuze/12	een recept lezen en begrijp daarbij belangrijke woorden en afkortingen (zoals ingrediënten en ml).
	2 Pompoensoep maken	Meerkeuze/10	een recept lezen.
	3 Kruidkoek maken	Meerkeuze/10	een recept lezen.

	4 Woorden uit recepten	Koppelpuzzel/10	woorden en afkortingen uit een recept koppelen aan de juiste betekenis.
	5 Recepten	Meerkeuze/12	vragen over verschillende recepten beantwoorden.
F medicijnen	1 Etiketten op medicijnen	Meerkeuze/12	etiketten op medicijnen lezen.
	2 Bijsluiters	Meerkeuze/12	een bijsluiters van een medicijn lezen en daarbij letten op tussenkopjes.
	3 Woorden van medicijnen	Koppels/10	woorden uit een bijsluiters koppelen aan de juiste betekenis.
	4 Medicijnen	Meerkeuze/16	vragen over verschillende bijsluiters beantwoorden.
G producten	1 Etiketten op producten 1	Meerkeuze/14	etiketten op producten lezen.
	2 Etiketten op producten 2	Meerkeuze/13	etiketten op producten lezen.
	3 Brownies	Meerkeuze/12	een recept lezen.
	4 Woorden van verpakkingen	Koppels/10	woorden van verpakkingen koppelen aan de juiste betekenis.
	5 Etiket en verpakking	Meerkeuze/12	etiketten en verpakkingen lezen.
H persoonlijke brief en e-mail	1 Envelop	Meerkeuze/10	enveloppen lezen.
	2 Opbouw persoonlijke brief	Plaatje verklaren/7	de onderdelen waaruit een brief is opgebouwd herkennen.
	3 Manieren van lezen	Meerkeuze/10	aangeven op welke manier iemand een brief zal lezen.
	4 Woorden van de brief	Koppelpuzzel/10	woorden van een brief koppelen aan de juiste betekenis.
	5 Persoonlijke brief	Meerkeuze/12	een persoonlijke brief lezen.
	6 E-mail lezen	Meerkeuze/12	een e-mail lezen.
	7 Persoonlijke brief en e-mail	Meerkeuze/12	persoonlijke brieven en e-mails lezen.
I zakelijke brief	1 Envelop van zakelijke brief	Meerkeuze/13	enveloppen van zakelijke brieven lezen.
	2 Opbouw zakelijke brief 1	Meerkeuze/14	herkennen uit welke onderdelen een zakelijke brief is opgebouwd.
	3 Opbouw zakelijke brief 2	Meerkeuze/16	aangeven hoe een zakelijke brief moet worden opgebouwd.
	4 Klachtenbrief	Meerkeuze/14	een klachtenbrief en reactie lezen.
	5 Sollicitatiebrief	Meerkeuze/10	een sollicitatiebrief lezen.
	6 Curriculum Vitae	Meerkeuze/9	een curriculum vitae lezen.
	7 Zakelijke brieven	Meerkeuze/20	zakelijke brieven lezen.
J formulier	1 Soorten formulieren	Koppels/10	een bepaald soort formulier koppelen aan wanneer je dat invult.
	2 Omgaan met formulieren	Meerkeuze/13	formulieren invullen.

	3 Formulier invullen	Meerkeuze/16	herkennen wat waar ingevuld moet worden bij de persoonsgegevens op een formulier.
	4 Woorden van formulieren	Koppels/12	woorden van een formulier koppelen aan de juiste betekenis.
	5 Formulier lezen	Meerkeuze/12	ingevulde formulieren lezen.
K rooster en tabel	1 Rooster lezen 1	Meerkeuze/10	een werkrooster en een schoolrooster lezen.
	2 Rooster lezen 2	Meerkeuze/12	een schoolrooster lezen.
	3 Tabel lezen 1	Meerkeuze/12	rijen en kolommen in een tabel herkennen en aflezen.
	4 Tabel lezen 2	Meerkeuze/14	tabellen lezen.
	5 Rooster en tabel	Meerkeuze/14	roosters en tabellen aflezen.
L grafiek	1 Grafieken	Plaatje verklaren/9	(onderdelen van) grafieken herkennen.
	2 Grafiek lezen 1	Meerkeuze/10	soorten grafieken herkennen en aflezen.
	3 Cirkelgrafieken	Meerkeuze/10	cirkelgrafieken aflezen.
	4 Grafiek lezen 2	Meerkeuze/12	verschillende soorten grafieken aflezen.
	5 Grafiek lezen 3	Meerkeuze/13	verschillende soorten grafieken aflezen.
M plattegrond en kaart	1 Plattegrond lezen 1	Meerkeuze/10	de plattegrond van een woning lezen.
	2 Plattegrond lezen 2	Meerkeuze/10	de plattegrond van een woning lezen.
	3 Kaart lezen 1	Meerkeuze/10	verschillende soorten plattegronden benoemen en aangeven wat de schaal betekent.
	4 Kaart lezen 2	Meerkeuze/9	verschillende soorten plattegronden lezen.
	5 Woorden van plattegrond en kaart	Koppels/12	woorden van plattegronden koppelen aan hun betekenis.
	6 Plattegrond en kaart	Meerkeuze/16	plattegronden en kaarten lezen.
N huis-aan-huiskrant	1 Huis-aan-huisblad	Meerkeuze/10	aangeven of een artikel in een landelijke krant of een huis-aan-huisblad thuis hoort.
	2 Advertenties lezen 1	Meerkeuze/14	aangeven waar afkortingen in advertenties voor staan.
	3 Advertenties lezen 2	Meerkeuze/14	aangeven waar afkortingen in advertenties voor staan.
	4 Afkortingen in advertenties	Koppelpuzzel/10	afkortingen uit advertenties koppelen aan hun betekenis.
	5 Huis-aan-huisblad lezen	Meerkeuze/12	berichten in een huis-aan-huisblad lezen.

O krant lezen	1 De krant lezen 1	Meerkeuze/13	de onderdelen van een krantenartikel herkennen.
	2 De krant lezen 2	Meerkeuze/9	een krantenartikel lezen.
	3 Woorden plaatsen	Plaats woord/14	de juiste woorden aanvullen in een krantenartikel.
	4 Samenvatten	Meerkeuze/11	een krantenartikel lezen.
	5 Kranten lezen	Meerkeuze/18	krantenartikelen lezen.

De leerdoelen toegelicht

De leerdoelen van Praktijkgericht Lezen 2 die horen bij de aan te leren deelvaardigheden, komen in de volgende paragrafen stuk voor stuk aan bod.

Leerdoel A: Informatieborden onderwerp

Het eerste leerdoel is gericht op **selectief** lezen van die informatie die nodig is om antwoord te geven op een vraag. De strategie is hier **zoekend** lezen. Daardoor leert de leerling gericht te zoeken in een tekst, in plaats van de hele tekst te lezen. De feedback bij foute antwoorden stuurt de leerling naar de kenmerken waarop hij moet letten. De leerling krijgt tips en uitgebreide feedback die tot doel hebben hem bij het juiste antwoord op de vraag te laten uitkomen.

Leerdoel B: Informatie in het ziekenhuis

Leerdoel B gaat over het begrijpen van informatie in het ziekenhuis. Deze stof komt in vijf oefeningen, waaronder vier meerkeuzeoefeningen, aan de orde. In deze oefeningen leert de leerling te 'spieken' bij moeilijke woorden (bijvoorbeeld gebruik te maken van een afspraakkaart), lange woorden te lezen door te splitsen of te zoeken naar bekende delen van het woord, informatie alfabetisch te zoeken en tenslotte om **hulp** te vragen, als het te moeilijk is. De oefeningen bevatten weer tips en feedback die tot doel hebben de leerling bij het juiste antwoord op de vraag te laten uitkomen. Het is daardoor niet mogelijk om snel door de vragen heen te klikken. Er wordt ook een andere oefenvorm gebruikt, nl. de Koppeloefening.

Leerdoel C: Weer en reisplanner

Leerdoel C gaat over weerberichten, waarbij de kleuren, de afbeeldingen en de overige gegevens helpen te voorspellen wat de betekenis zal zijn en wat dus het weerbericht te vertellen heeft. De meerkeuze-oefeningen in deze reeks oefeningen bevatten weer tips en feedback die tot doel hebben de leerling bij het juiste antwoord op de vraag te laten uitkomen. Het is daardoor niet mogelijk om snel door de vragen heen te klikken. Leerdoel C besteedt ook aandacht aan de wijze waarop de reisplanner van de NS gebruikt en gelezen moet worden.

Leerdoel D: Handleiding

Leerdoel D gaat geheel over handleidingen. Bij het gebruiken van handleidingen gaat het niet alleen om het lezen van tekst maar vaak vooral ook om het begrijpen van afbeeldingen **in combinatie met** de tekst. Verder wordt natuurlijk aandacht besteed aan de **volgorde** van handelingen.

De meerkeuze-oefeningen in deze reeks oefeningen bevatten weer tips en feedback die tot doel hebben de leerling bij het juiste antwoord op de vraag te laten uitkomen. Het is daardoor niet mogelijk om snel door de vragen heen te klikken.

Leerdoel E: Recepten

Leerdoel E behandelt recepten. Ook een recept is een soort handleiding, waarbij de informatie meestal een combinatie is van woorden en afbeeldingen, waarbij het gaat om de volgorde van handelen. Verder krijgt de leerling uitleg over moeilijke woorden en afkortingen voor maten en gewichten die gebruikt worden in recepten.

Leerdoel F: Etiketten en bijsluiters van medicijnen

Iedereen gebruikt medicijnen. Maar bij medicijnen horen veel moeilijke woorden en begrippen. Het etiket vertelt vooral over de manier waarop het medicijn gebruikt moet worden, de bijsluiter geeft bijzondere informatie over het medicijn (bijwerkingen, niet gebruiken bij...). Goed begrijpen van deze informatie is belangrijk voor de gezondheid van de leerling. Te moeilijk? Vraag dan uitleg bij huisarts of apotheek!

Leerdoel G: Etiket en verpakking

Leerdoel G gaat over informatie die op producten te vinden is, op etiketten en verpakkingen. De informatie gaat bijvoorbeeld over: ingrediënten, voedingswaarde, allergische reacties. Bij de tekst staan vaak foto's of plaatjes die de tekst helpen verduidelijken.

Leerdoel H: De persoonlijke brief

In leerdoel H bekijkt de leerling persoonlijke brieven en e-mails. Eerst wordt de envelop behandeld en vervolgens de brief zelf. Wat is een persoonlijke brief? Welke indeling heeft die?

Leerdoel I: De zakelijke brief

Leerdoel I behandelt de zakelijke brief. Een zakelijke brief lezen is vaak lastig. Het woordgebruik is niet altijd eenvoudig te begrijpen. Er wordt geoefend met de indeling en de opbouw van zo'n brief. Extra aandacht is er voor een klachtenbrief en een sollicitatiebrief met CV.

Leerdoel J: Formulieren

Leerdoel J gaat over formulieren. Waarom vul je een formulier in? Wat moet er ingevuld worden? Hoe vul je die in? Wat zijn de gevolgen?

Leerdoel K: Roosters en tabellen

Voor het lezen van roosters en tabellen is een strategie nodig die het mogelijk maakt ze zo te lezen dat je de informatie goed begrijpt en interpreteert. Rijen, kolommen en titels samen geven de informatie. Het gaat hierbij dus om het combineren van deze gegevens. In leerdoel K komen school- en werkrooster en verschillende soorten andere tabellen aan bod.

Leerdoel L: Grafieken

Een grafiek is een andere manier om gegevens inzichtelijk te maken. In leerdoel L komen kolomgrafieken, cirkelgrafieken en lijngrafieken aan de orde. Het gaat vanzelfsprekend over het afleiden van gegevens uit deze drie soorten grafieken.

Leerdoel M: Plattegrond en kaart

Een plattegrond of kaart moet 'van bovenaf' gelezen worden. Dat vraagt ruimtelijk inzicht, dat niet altijd eenvoudig is. Leerlingen hebben deze vaardigheid toch nodig, zeker op stage of werk. In leerdoel M leren ze plattegronden en kaarten te interpreteren.

Leerdoel N: Huis-aan-huisblad en advertenties

Iedereen krijgt het in de bus. Het is vaak de enige krant die gelezen wordt. Wat voor informatie kun je daarin vinden? Veel mensen lezen zo'n krant vaak vooral vanwege de kleine advertenties die daarin staan. Maar wat staat daar eigenlijk? De leerling oefent in leerdoel N met afkortingen, die daarin te vinden zijn en leest korte berichten uit huis-aan-huisbladen.

Leerdoel O: De krant lezen

Het laatste leerdoel is gewijd aan het lezen van de krant (leerdoel O). In krantenberichten zijn de woorden soms moeilijk en teksten vaak lang. Door gebruik te maken van de informatie van foto's, koppen, tussenkoppen en door te zoeken naar belangrijke woorden leren leerlingen de inhoud van enigszins vereenvoudigde krantenartikelen te voorspellen en begrijpen.

Achtergrondinformatie

De keuze voor deze doelgroep is gemaakt omdat deze leerlingen door hun niet al te grote leesvaardigheid en woordenschat de informatie om hen heen vaak niet helemaal begrijpen en daarom informatie niet op de goede manier toepassen.

Centraal in Praktijkgericht Lezen 2 staat dat informatie niet alleen met tekst wordt aangegeven, maar in combinatie met plaatjes, illustraties of foto's. Juist die combinatie maakt het mogelijk informatie goed te begrijpen, ook al is de tekst soms nog te moeilijk.

Een tekort aan leesvaardigheid kan gecompenseerd worden door het interpreteren van illustraties of foto's, van kleuren en vormen als signaal en het leren begrijpen van teksten zónder dat alles gelezen hoeft te worden.

Het toepassen van de juiste strategieën in allerlei situaties helpt leerlingen om zelfstandig te functioneren.

Numoprogramma's zoals Praktijkgericht Lezen 2 zijn gebaseerd op een structuur van leerdoelen of deelonderwerpen. Bij Praktijkgericht Lezen 2 zijn dit de deelvaardigheden en strategieën die men moet leren kennen en die vervolgens geoefend moeten worden om tot beheersing te komen.

Het begin van Praktijkgericht Lezen 2 biedt korte teksten, altijd mét duidelijke afbeeldingen. Verderop in het programma wordt steeds meer tekst gebruikt en worden de woorden moeilijker. Achtereenvolgens komen aan de orde: *informatieborden onderweg, informatie in het ziekenhuis, informatie over weer en verkeer, handleidingen lezen, recepten gebruiken etiketten en bijsluiters van medicijnen begrijpen, informatie over producten op etiketten en verpakkingen, lezen en begrijpen van persoonlijke brieven en e-mails idem verschillende soorten zakelijke brieven en e-mails, formulieren, begrijpen van roosters, grafieken en tabellen, plattegronden en kaarten lezen, lezen van huis-aan-huisbladen en het begrijpen van (afkortingen in) advertenties, de krant lezen (met natuurlijk langere teksten dan in praktijkgericht Lezen 1).*

Bij de toetsen en oefeningen van Praktijkgericht Lezen 2 is gebruik gemaakt van enkele honderden verschillende afbeeldingen en teksten. Gekozen is voor teksten en afbeeldingen die geschikt en interessant kunnen zijn voor een breed publiek. Ze zijn soms overgenomen uit kranten, populaire tijdschriften en foldermateriaal of van internet, en voor een deel ook speciaal geschreven of geconstrueerd, zodat ze beter passen bij de vaardigheid die getraind moet worden.